

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo
ministerijai

El. paštu: Vita.Baliukeviciene@socmin.lt;

Agne.Nakceriene@socmin.lt

Teikiama per TAIS

2023-10-
į 2023-09-28

Nr. 4R-
Nr. 23-14260

Kopija

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

El. p. bendrasisd@vrm.lt

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ NR. 23-14255 – 23-14260 DERINIMO

Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija) susipažino su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtais ir skubos tvarka pateiktais derinti:

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2012 1 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 59 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1985 2 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 7 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1731 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektu Nr. 23-14255,

- Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas Nr. 23-14260),

- Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2012 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. 23-14257,

- Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 59 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. 23-14256,

- Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 7 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1731 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektu Nr. 23-14259,

- Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1985 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas Nr. 23-14258)

LIETUVOS
TEISMAI

ir pagal kompetenciją teikia pastabas.

Įstatymo projektu Nr. 23-14260 siūloma Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymą Nr. XIII-198 išdėstyti nauja redakcija – Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymu.

Administracijos nuomone, įgyvendinant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72, tikslus dėl visuomenės poreikius atitinkančios viešojo sektoriaus reformos bei numatant, kad įgyvendinus planuojamus pokyčius „bus užtikrinama vieninga atlygio politika viešajame sektoriuje, užtikrinamas teisingumo pojūtis, suteikiama daugiau prerogatyvos vadovams skatinti darbuotojus ir įgyvendinti teisingo apmokėjimo už darbą principo įgyvendinimą“, labai trūksta sisteminio požiūrio ir palyginamumo skirtingais etapais ir skirtingoms institucijoms keičiant tarpusavyje glaudžiai susijusius teisės aktus.

Daugumoje valstybės institucijų kartu dirba valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, kurių darbo apmokėjimą reglamentuoja skirtingi įstatymai, o jų projektus rengia skirtingos ministerijos. Atsižvelgiant į tai, kad viešojo sektoriaus reforma turi būti įgyvendinama sistemiškai įvertinus atskirus valstybės tarnybos bei darbo teisinių santykių segmentus, šio rašto kopija pateikiama ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai, rengusiai 2023 m. gegužės 25 d. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo (toliau – VTĮ pakeitimo įstatymas) projektą.

Dėl pareiginės algos koeficientų

Administracija, teikdama pastabas dėl parengtų teisės aktų projektų, susijusių su viešojo sektoriaus reformos įgyvendinimu, pažymi, VTĮ pakeitimo įstatymo 1 priede nustatyti valstybės tarnautojų pareigybių minimalūs pareiginių algų koeficientai yra nesuderinti su teikiamo derinti Įstatymo projekto Nr. 23-14260 1 priede nustatytais minimaliais biudžetinių įstaigų darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareiginių algų koeficientais. Darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, minimalūs galimi pareiginių algų koeficientai yra aukštesni nei atitinkamų analogiškų valstybės tarnautojų pareigybių minimalūs koeficientai, nors valstybės tarnautojams yra keliami žymiai aukštesni reikalavimai, nei darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, t. y. aukštasis išsilavinimas, nepriekaištinga reputacija, lojalumas Lietuvos valstybei, pareiga deklaruoti privačius interesus, turtą ir pajamas, griežta tarnybinė atsakomybė, žalos atlyginimo sąlygos ir kt. (pavyzdys pateikiamas lentelėje):

Karjeros valstybės tarnautojų pareigybių grupė arba pareigybės pagal VTĮ	Minimalus pareiginės algos koeficientas, nustatytas VTĮ	Darbuotojų pareigybės pagal Įstatymo projektą Nr. 23-14260	Minimalus pareiginės algos koeficientas pagal Įstatymo projektą Nr. 23-14260
(5.) skyriaus, kuris nėra kitame struktūriniame padalinyje, vedėjas	0,84	struktūrinio padalinio vadovas (A)	0,88
(6.) skyriaus, kuris yra kitame struktūriniame padalinyje, vedėjas	0,77	struktūrinio padalinio vadovas (B)	0,83
(9.) specialistas	0,57	specialistas (B)	0,62
–		kvalifikuotas darbuotojas (C)	0,57

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, Įstatymo projekte Nr. 23-14260 darbuotojams numatyti minimalūs koeficientai yra palankesni, nei valstybės tarnautojams VTĮ pakeitimo įstatyme įtvirtinti koeficientai: žemiausio lygmens valstybės tarnautojo specialisto, kuriam, vadovaujantis VTĮ pakeitimo įstatymo 9 straipsnio 1 dalimi, priimant į valstybės tarnautojų pareigas, nustatytas reikalavimas turėti ne žemesnį kaip aukštąjį universitetinį išsilavinimą arba aukštąjį koleginių išsilavinimą, numatyta mažesnė minimali pareiginės algos koeficiento riba nei B lygio specialistui pagal darbo sutartį, kuriam būtinas ne žemesnis kaip aukštesnysis išsilavinimas, įgytas iki 2009 metų, ar specialusis vidurinis išsilavinimas, įgytas iki 1995 metų, ir jo minimalus koeficientas prilygintas C lygio kvalifikuoto darbuotojo koeficientui, kuriam būtinas ne žemesnis kaip vidurinis išsilavinimas ir (ar) įgyta profesinė kvalifikacija.

Ši situacija ypač aktuali Lietuvos teismų sistemai, kadangi VTĮ pakeitimo įstatyme teismo posėdžių sekretoriaus pareigybė yra toje pačioje grupėje kaip ir specialisto pareigybė ir joms nustatytas minimalus pareiginės algos koeficientas yra 0,57, t. y. toks, kaip Įstatymo projekte Nr. 23-14260 nustatytas ir kvalifikuoto darbuotojo pareigybei, o kvalifikuotais darbuotojais įstaigose yra darbinami, pavyzdžiui, vairuotojai. Įvertinus teismo posėdžio sekretoriaus pareigybei keliamus reikalavimus bei atliekamas funkcijas (turėti ne žemesnį nei aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą išsilavinimą; gerai išmanyti Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius teismo procesą, asmens duomenų apsaugą, laikantis proceso teisės normose nustatytų terminų, išsiųsti procesinius dokumentus, pateikti informaciją registrams ir kt., užtikrinant teisingumo vykdymo – konstitucinės teismų funkcijos – įgyvendinimą) darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių koeficientai turėtų būti koreguojami arba taisomas VTĮ pakeitimo įstatymas. Teisinis reglamentavimas, kurio pagrindu valstybės tarnautojai atsiduria mažiau palankioje padėtyje, kelia abejonių dėl galimybės įgyvendinti VTĮ pakeitimo įstatymu siekiamus tikslus, t. y. padidinti valstybės tarnybos patrauklumą, o minimalių pareiginių algų koeficientų skirtumai iš esmės neatitinka Įstatymo projekto Nr. 23-14260 rengėjo deklaruojamo tikslo – suformuoti darbuotojų teisingą ir teisėtus lūkesčius atliepiančią darbo apmokėjimo reglamentavimą užtikrinant vieningą viešojo sektoriaus atlygio politiką.

Dėl valstybės tarnautojų, kurių pareigybės bus panaikintos ir kurie bus priimti į steigiamas darbuotojų pareigybes, atostogų

Įstatymo projektu Nr. 23-14258 siūloma VTĮ pakeitimo įstatymo papildyti 2 straipsnį, numatant neišnaudotų valstybės tarnautojo kasmetinių atostogų perkėlimą tais atvejais, kai įstaigoje naikinant valstybės tarnautojo sąvokos neatitinkančią valstybės tarnautojo pareigybę įsteigiama darbuotojo pareigybė ir su asmeniu, ėjusi valstybės tarnautojo pareigas, jo sutikimu sudaroma darbo sutartis.

Administracija pažymi, kad 2023 m. rugsėjo 12 d. raštu Nr. 4R-1222-(6.6.Mr) „Dėl teisės aktų projektų Nr. 23-12711 – 23-12714 derinimo“ (toliau – Raštas) pateikė pastabą dėl poreikio reglamentuoti valstybės tarnautojų, kurių pareigybės bus panaikintos ir kurie bus priimti į steigiamas darbuotojų pareigybes, su jų statuso pasikeitimu susijusį klausimą dėl kasmetinių atostogų trukmės. Tačiau teikiamo derinti Įstatymo projekto Nr. 23-14258 nuostatomis tik iš dalies sprendžiamas Administracijos Rašte iškeltas klausimas, nepasisakant dėl kitų su šiuo klausimu susijusių aspektų, t. y., nors Įstatymo projektu Nr. 23-14258 siūloma įtvirtinti nuostatą dėl jau sukauptų atostogų perkėlimo, nesprendžiamas atostogų trukmės išsaugojimo klausimas ateityje, be to, nereglamentuojama perkeliama sukauptų atostogų išnaudojimo trukmė (t. y. siekiant teisinio aiškumo principo įgyvendinimo, nėra aišku, kaip tęsiamas teisės pasinaudoti atostogomis 3 metų termino skaičiavimas).

Įstatymo projektu Nr. 23-14258 papildytoje VTĮ pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje, nepasisakyta dėl to, ar valstybės tarnautojas, tęsiantis darbą toje pačioje įstaigoje darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį, pareigybėje, **išsaugo jo kaip valstybės tarnautojo įgytą garantiją – teisę į (minimalią ir papildomą) kasmetinių atostogų trukmę** pagal VTĮ 42 straipsnio 1 ir 2 dalis; Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) 126 straipsnio 2 dalyje numatyta darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį, kasmetinių atostogų trukmė (20 darbo dienų) yra mažesnė, nei nustatyta kasmetinių atostogų trukmė valstybės tarnautojams (22 darbo dienų trukmės kasmetinės minimalios atostogos; už kiekvienų 5 metų tarnybos stažą suteikiamos 3 darbo dienos kasmetinių papildomų atostogų, tačiau bendra kasmetinių atostogų trukmė negali būti ilgesnė kaip 37 darbo dienos (VTĮ 42 straipsnis, VTĮ pakeitimo įstatymo, įsigaliosiančio nuo 2024 m. sausio 1 d., 30 straipsnio 1-2 dalys). Valstybės tarnautojai, kurie perkeliami dirbti į darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį, pareigybę, nors jo funkcijos ir darbdavys nesikeičia, turėtų išsaugoti teisę į papildomą atostogų trukmę už ilgalaikį nepertraukiamą darbą pas tą patį darbdavį.

DK 138 straipsnio 2 dalyje įtvirtina, kad darbuotojams už ilgalaikį nepertraukiamąjį darbą pas tą patį darbdavį suteikiamos papildomos atostogos. Papildomų atostogų trukmę, jų suteikimo sąlygas ir tvarką apibrėžia Papildomų atostogų trukmės, suteikimo sąlygų ir tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“ (toliau – Aprašas). Aprašo 2.1 papunktyje numatyta, kad į ilgalaikį nepertraukiamąjį darbo pas tą patį darbdavį stažą, už kurį suteikiamos papildomos atostogos, įskaitomas faktiškai dirbtas laikas pas tą patį darbdavį ir kiti laikotarpiai, nurodyti DK 127 straipsnio 4 dalyje. DK 127 straipsnio 4 dalyje, be kitų šioje dalyje nurodytų konkrečių į darbo dienų skaičių įskaitomų laikotarpių, nurodomi ir kiti įstatymų nustatyti laikotarpiai (127 straipsnio 4 dalies 11 punktas). Atsižvelgiant į tai, valstybės tarnautojams, perkeliameiems į darbuotojo pareigybę, sukauptas valstybės tarnybos stažas, kaip pagrindas suteikti papildomas atostogas, turėtų būti įtvirtinamas Įstatymo projekte Nr. 23-14258. Pavyzdžiu galėtų būti Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo 29 straipsnio nuostata, įtvirtinanti papildomų atostogų darbuotojui skaičiavimą už sukaupą valstybės tarnybos stažą („Valstybės kontrolės darbuotojui suteikiant papildomas kasmetines atostogas pagal Darbo kodekso 138 straipsnio 2 dalį, į ilgalaikio nepertraukiamojo darbo toje pačioje darbovietėje laiką įskaitomi tarnybos Lietuvos valstybei metai, nurodyti Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 47 straipsnio 1 ir 2 dalyse, kurie įgyti iki 2021 m. birželio 30 d.“).

Pažymėtina, kad nors šis klausimas nereglamentuojamas pateiktuose derinti teisės aktų projektuose, tačiau jis susijęs su konstitucine dirbančio asmens teise į kasmetines atostogas, kurios įgyvendinimo esminės sąlygos turi būti nustatytos įstatymu, bei bendru valstybės tarnybos reformos keliamu tikslu – efektyvinti viešojo sektoriaus veiklą, taip siekiant išsaugoti kvalifikuotus darbuotojus, kurie dėl valstybės tarnautojo statuso praradimo, netektų jų, kaip valstybės tarnautojų, įgytų garantijų, kurios prisideda prie lojalumo ir motyvavimo didinimo, galimai nulemtų jų sprendimą nutraukti darbo santykius su esamu darbdaviu.

Vita Aleksandra Gudelevičiūtė, tel. (8 5) 251 4189, el. p. vita.gudeleviciute@teismai.lt
Vita Dirvoniėnė, tel. (8 5) 210 1999, el. p. vita.dirvoniene@teismai.lt